Meldcode

Huiselijk Geweld

en

Kindermishandeling

Stichting Arlanta

December 2018

Inhoud

1.Inleiding 2
2. Huiselijk geweld en kindermishandeling 2
3. Verantwoordelijkheid en taken 2
4. Verhouding tot de verwijsindex risicojongere 3
5. Meldcode is geen meldrecht 3
6. Privacy 3
7. De stappen van de meldcode 3
8. Volgorde en termijnen van de stappen 3
9. Afwegingskader 4
10. Acute en structurele onveiligheid altijd melden 4
11. Professionele norm 4
12. De rol van Veilig Thuis 4
13. Kindsignalen 4
14. Oudersignalen 5
15. Stappenplan bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling 6
Bijlage 1. Afwegingskader van de meldcode Onderwijs en leerplicht 11
Bijlage 2. Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure 12
Bijlage 3. Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen 14
Bijlage 4. Belangrijke websites 18

1.Inleiding

Sinds 2013 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. Die wet houdt in dat alle organisaties die werken met kinderen en volwassenen een meldcode moeten hebben en medewerkers in staat moeten stellen daarmee te werken. De meldcode heeft tot doel om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen of voortijdig te stoppen en passende hulp te bieden aan jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, zodat er een einde komt aan de (bedreigende) situatie.
De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is per 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt. Het doel van de verbeterde meldcode is: slachtoffers beter en eerder in beeld te hebben, sneller te kunnen helpen en de veiligheid beter te kunnen monitoren over langere tijd. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe medewerkers als kindermishandeling signaleren en melden. Er is een afwegingskader in opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken. Deze ondersteuning van medewerkers in de vorm van het stappenplan levert, zo mag worden verwacht, een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

2. Huiselijk geweld en kindermishandeling

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling heeft betrekking op alle vormen van geweld in de huiselijke situatie zoals mishandeling, seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouder(en) mishandeling.
Onder huiselijk geweld verstaan we geweld dat door iemand uit de huiselijke- en of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Tot de huiselijke kring behoren(ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.
Onder kindermishandeling wordt verstaan: alle psychische of fysieke verwaarlozing en geweldpleging tegen kinderen en jeugdigen door of vanwege hun ouder(s)* of andere verzorger(s). Hieronder valt ook het onthouden van alle essentiële hulp, medische zorg, onderwijs en het getuige zijn van huiselijk geweld.
De meldcode heeft als doel jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, snel passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de (bedreigende) situatie. Hiertoe biedt de meldcode stappen en handvatten aan professionals voor signalering en het verdere handelen bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling.

3. Verantwoordelijkheid en taken

De leerkracht en onderwijsassistent dienen deskundig te zijn in het herkennen en bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle medewerkers die binnen de school werkzaam zijn. Onder signaleren wordt verstaan het waarnemen en interpreteren van aanwijzingen in gedrag.
Signaleren is een grondhouding die in ieder contact met de leerling en de ouders wordt verondersteld.

Binnen Arlanta is er voor gekozen dat de kwaliteitsondersteuner de aandachtsfunctionaris binnen de school is. De aandachtsfunctionaris heeft een adviserende rol richting de beleidsontwikkeling en een coördinerende rol bij de uitvoering van de stappen van de meldcode indien er een vermoeden is van kindermishandeling/huiselijk geweld. De aandachtsfunctionaris dient het onderwerp huiselijk geweld en kindermishandeling binnen de school te borgen.

De directie draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meldcode. De directie is verantwoordelijk dat de meldcode wordt opgenomen binnen het beleid en dat deze aansluit op werkprocessen binnen de school. De directie draagt er zorg voor dat medewerkers binnen de school op de hoogte zijn van de meldcode en er naar kunnen handelen.

Het bevoegd gezag(bestuur en directie) moet altijd op de hoogte zijn van een melding binnen de meldcode.

** waar ouder of ouders staat wordt bedoeld de gezaghebbende ouder, dan wel gezaghebbende ouder(s) dan wel verzorger(s).*

4. Verhouding tot de verwijsindex risicojongere

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zetten medewerkers van de school doorgaans niet alleen de stappen van de meldcode, maar overwegen daarnaast ook of er een melding zou gedaan moeten worden in de verwijsindex risicojongeren (0-23 jaar). Deze verwijsindex heeft tot doel om medewerkers die met hetzelfde kind te maken hebben met elkaar in contact te brengen als zij beiden risico's signaleren met betrekking tot, kort gezegd, een onbedreigde ontwikkeling naar volwassenheid van de leerling. Doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de leerling en zijn gezin. Het gaat niet om een keuze tussen een melding in de verwijsindex of de stappen van de meldcode, maar dat beide acties bij vermoedens van kindermishandeling aan de orde zijn omdat ze elkaar ondersteunen. Meer informatie: www.verwijsindex.nl

5. Meldcode is geen meldrecht

De meldcode is nadrukkelijk geen meldplicht. Organisaties zijn verplicht een meldcode te hebben, professionals zijn verplicht te handelen volgens de stappen van de meldcode, maar het doorlopen van de meldcode hoeft niet te leiden tot een melding.
In de Wet meldcode is wel opgenomen dat professionals het récht hebben te melden bij Veilig Thuis. Ook als gezinsleden daar geen toestemming voor geven. Het meldrecht houdt in dat professionals persoonsgegevens van volwassenen en kinderen mogen doorgeven aan Veilig Thuis, zodat Veilig Thuis een onderzoek naar de gezinssituatie kan starten. Bovendien mogen professionals informatie geven als Veilig Thuis daar vanwege haar onderzoek om vraagt.

6. Privacy

Op 25 mei 2018 is de privacywet (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. De wet meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om een dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.
niet stopt of zich herhaalt.

7. De stappen van de meldcode

Er zijn 5 stappen in de meldcode. In de eerste drie stappen worden de signalen zorgvuldig in kaart gebracht, wordt overleg gepleegd met een deskundige collega en wordt er een gesprek gehouden met de betrokkenen over de zorgen die er zijn. In stap 4 wordt de informatie uit de eerdere stappen gewogen m.b.v. het afwegingskader. Als de zorgen zijn weggenomen, wordt de meldcode afgesloten. Is er nog steeds een vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, dan wordt er in stap 5 een beslissing genomen over melden én hulpverlenen.

De vijf stappen in de meldcode zijn:

1. In kaart brengen van de signalen
2. Overleggen met een (deskundige) collega, en/of evt. (anoniem) Veilig Thuis
3. Gesprek met ouders/verzorgers/leerling
4. Wegen: 5 vragen(vermoeden) geweld of kindermishandeling
5. Beslissen: I Melden bij Veilig Thuis
   II en hulpverlenen?

8. Volgorde en termijnen van de stappen

De stappen die in de meldcode worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat op enig moment in het proces alle relevante stappen zijn doorlopen, voordat er wordt besloten een melding te doen. Zo zal het soms, na overleg met de aandachtsfunctionaris, voor de hand liggen om meteen met de ouders in gesprek te gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal er eerst overleg zijn met de directeur van de school en/of met Veilig Thuis voordat het gesprek met de ouders wordt aangaan. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet.
Er zijn geen termijnen beschreven per stap. In elke situatie van huiselijk geweld en/of kindermishandeling wordt opnieuw een inschatting gemaakt van de ernst en mate van spoed. Het is aan de medewerker en de school om effectief en verantwoord te handelen. Deze inschatting wordt nooit alleen gemaakt, maar samen met iemand anders zoals een kwaliteitsondersteuner, directeur van de school of medewerker van Veilig Thuis.

9. Afwegingskader

In de verbeterde meldcode wordt er sinds 1 januari 2019 gebruik gemaakt van een afwegingskader(zie bijlage 1). Dit afwegingskader beschrijft wanneer een melding noodzakelijk is en hoe goede hulp eruit ziet. Als school beslis je éérst of het nodig is om te melden en daarna, zelf of samen met Veilig Thuis, of het ook mogelijk is hulp te bieden of te organiseren. De voorwaarden waaraan die hulp moet voldoen om effectief te zijn, zijn ook omschreven in de meldcode, zoals bijvoorbeeld dat de hulp gericht is op het stoppen van het geweld en het herstellen van duurzame veiligheid en dat alle gezinsleden de hulp aanvaarden. Als aan één van die voorwaarden niet kan worden voldaan, moet de professional (alsnog) een melding doen bij Veilig Thuis.
Nieuw in dit afwegingskader is, dat wanneer er vermoedens van acute of structurele onveiligheid(zie bijlage 2) zijn, er altijd gemeld wordt bij Veilig Thuis. Volgens het afwegingskader worden vermoedens van onveiligheid ook gemeld, wanneer de school zelf geen hulp kan bieden of organiseren. Bijvoorbeeld omdat hulp verlenen niet je vak is. Of omdat de betrokkenen geen hulp accepteren. En er wordt gemeld wanneer het onveilig blijft, ook al is er hulp ingezet.

10. Acute en structurele onveiligheid altijd melden

In de meldcode is sinds 1 januari 2019 vastgelegd dat het de professionele norm is om vermoedens van ernstige kindermishandeling en huiselijk geweld altijd te melden bij Veilig Thuis. Daaronder vallen acute onveiligheid en structurele onveiligheid. Wanneer er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid kan er direct telefonisch (anoniem) melding gedaan worden bij Veilig Thuis.
Van acute onveiligheid is sprake als iemand in direct fysiek gevaar verkeert en zijn / haar veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd kan worden. Dat is bijvoorbeeld het geval als gedreigd wordt met een vuurwapen of als geweld tot ernstig letsel heeft geleid. Van structurele onveiligheid is sprake als een onveilige situatie of geweld zich herhaalt of voortduurt. Kinderen of volwassenen die uit zichzelf vertellen dat bij hen thuis geweld of verwaarlozing speelt (disclosure), vallen ook onder deze professionele norm(zie bijlage 3). Wanneer een slachtoffer uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling betekent dit meestal veelal dat hij / zij een acute crisis ervaart en vreest voor zijn veiligheid of welzijn of dat van andere gezinsleden.

11. Professionele norm

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk. We onderscheiden 3 meldnormen op basis van het afwegingskader:

Meldnorm A	In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
Meldnorm B	In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris/leerplichtambtenaar meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Meldnorm C	Als een aandachtsfunctionaris/leerplichtambtenaar die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid

12. De rol van Veilig Thuis

De introductie van het vernieuwde afwegingskader per 1 januari 2019 kan niet los gezien worden van (ontwikkelingen in) de werkwijze van Veilig Thuis. Deze werkwijze houdt onder meer in dat Veilig Thuis bij elke melding (door middel van triage) beoordeelt welke wijze van afhandelen gewenst is. Veilig Thuis start dus niet per definitie een onderzoek. Het doen van een melding bij Veilig Thuis betekent ook niet dat Veilig Thuis de hulpverlening overneemt. Per casus bekijkt Veilig Thuis wat er nodig is om de veiligheid te herstellen en welke hulpverlening nodig is. Hierbij overlegt Veilig Thuis altijd met de directeur/kwaliteitsondersteuner die een melding doet. De directeur/kwaliteitsondersteuner kunnen, in het kader van de adviesfunctie, ook nog steeds van Veilig Thuis ondersteuning krijgen bij het doorlopen van de stappen van de meldcode.

13. Kindsignalen

Leerkrachten zijn meestal zelf geen getuige van mishandeling, verwaarlozing of misbruik. Zo ontwikkelt een vermoeden van kindermishandeling zich vaak omdat leerkrachten signalen waarnemen dat er 'iets' met een kind aan de hand is, bijvoorbeeld onverklaarde blauwe plekken of gedragsveranderingen (deze gedragsveranderingen worden ook wel 'kindsignalen' genoemd).
Overigens laten veel kinderen geen directe signalen zien: een kind kan ondanks veel problemen bij de ouders soms toch goed functioneren. Dat er geen signalen van problemen bij het kind zijn, wil dus niet zeggen dat de leerkracht niet in actie hoeft te komen om de veiligheid van het kind te vergroten.

Geadviseerd wordt kindsignalen goed in beeld te brengen(zie bijlage 3), maar deze niet leidend te laten zijn in de afweging of er sprake is van structurele onveiligheid. Ook bij afwezigheid van kindsignalen kan een gezinssituatie structureel onveilig zijn en de noodzaak bestaan te melden.

14. Oudersignalen

De leerkracht kan oudersignalen in beeld brengen m.b.v. de kindcheck (zie aparte bijlage “Handleiding Kindcheck” of https://www.augeo.nl/-/media/Files/Kindcheck/Augeo-Handleiding-Kindcheck.ashx?la=nl-NLl). De leerkracht voert de kindcheck uit als problemen van de ouders/verzorgers de gezondheid, het welzijn of de veiligheid van minderjarige kinderen ernstig kunnen bedreigen. Het gaat dan bijvoorbeeld om volwassenen die:

- hevige en/of acute psychische problemen hebben, zoals een ernstige depressie of manie, psychose of dissociatie;
- leiden aan ernstige en/of acute suïcidale gedachten en/of gedrag;
- structureel agressief gedrag vertonen;
- (vermoedelijk) slachtoffer zijn van huiselijk geweld;
- ernstig verslaafd zijn aan alcohol, drugs of andere middelen;
- in een crisissituatie verkeren, zoals problematische schulden of (dreigende) huisuitzetting;
- ernstige chronische lichamelijke problemen hebben;
- verstandelijk beperkt zijn; vrezen voor eergeweld;
- extreem onhygiënisch, onveilig of zeer slecht gehuisvest zijn.

Als een ouder/verzorger problemen heeft, betekent dit niet per se dat hij of zij een kind niet goed kan opvoeden. Een depressieve moeder kan bijvoorbeeld geregeld hebben dat er een vaste oppas is voor de kinderen.
Op basis van signalen van ouders, ofwel oudersignalen, gaat de leerkracht systematisch na of kinderen mogelijk in een risicovolle situatie opgroeien.

15. Stappenplan bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling

1. In kaart brengen van de signalen

De leerkracht brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en deze worden schriftelijk vastgelegd. Ook de contacten over de signalen worden vastgelegd, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

De signalen worden in kaart gebracht, d.m.v. observaties van de leerkracht. De leerkracht brengt feitelijk waargenomen signalen in kaart d.m.v. de “Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen”(zie bijlage 3). Hierbij worden bevindingen zo feitelijk mogelijk schriftelijk vastgelegd.
Wanneer nodig kunnen ook de oudersignalen in kaart gebracht worden d.m.v. De Kindcheck. (zie aparte bijlage “Handleiding Kindcheck” of https://www.augeo.nl/-/media/Files/Kindcheck/Augeo-Handleiding-Kindcheck.ashx?la=nl-NLl)
De ouders worden door middel van een gesprek met de leerkracht eventueel met de kwaliteitsondersteuner geïnformeerd en geraadpleegd.

1. In kaart brengen van de signalen

- De leerkracht observeert en kan gebruik maken van de signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen (bijlage 1);
- Wanneer nodig brengt de leerkracht de oudersignalen in kaart m.b.v. De Kindcheck;
- De leerkracht onderzoekt naar onderbouwing eventueel samen met de kwaliteitsondersteuner;
- De leerkracht voert een informeel gesprek met ouders en deelt de zorg/signalen;
- De leerkracht overlegt met de kwaliteitsondersteuner en de directeur van de school of er over wordt gegaan naar de volgende stap;
- De kwaliteitsondersteuner maakt wanneer van toepassing gebruik van de Verwijsindex;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en kwaliteitsondersteuner in ParnasSys.

2. Overleggen met een (deskundige) collega, en/of evt. (anoniem) Veilig Thuis

De waargenomen signalen en de informatie uit het gesprek met de ouders worden besproken binnen de school met collega’s.

Om de leerling ‘open’ (niet anoniem) te bespreken met externe deskundigen is toestemming van de ouders vereist. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouders gegeven. Indien de ouders weigeren, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouders geen toestemming hebben gegeven.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, kan de kwaliteitsondersteuner anoniem advies vragen bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat de school zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

Na bespreking intern en/of extern worden de ouders uitgenodigd. Door de ouders continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouders gemotiveerd zijn om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

2. Overleggen met een (deskundige) collega, en/of evt. (anoniem) Veilig Thuis

- De leerkracht of kwaliteitsondersteuner vraagt toestemming aan de ouders om overleg te plegen met externe deskundigen;
- De leerkracht en kwaliteitsondersteuner consulteren interne en externe deskundigen tijdens een groepsbespreking/leerlingbespreking;
- De kwaliteitsondersteuner en de leerkracht hebben een bilateraal overleg met de schoolarts, bovenschoolse zorgcoördinator of andere betrokkenen, bijv. leerplichtambtenaar;
- De kwaliteitsondersteuner vraagt advies bij Veilig Thuis;
- De kwaliteitsondersteuner maakt wanneer van toepassing gebruik van de Verwijsindex;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en kwaliteitsondersteuner in ParnasSys.

3. Gesprek met ouders/verzorgers/leerling

Na het collegiaal overleg en eventueel een adviesgesprek met Veilig Thuis, gaat de leerkracht en eventueel de kwaliteitsondersteuner in gesprek met de leerling en/of de ouders. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is, wordt in de meldcode door de leerkracht zo snel mogelijk contact gezocht met de leerling en/of met zijn ouders om de signalen te bespreken.

Ook als een leerling nog jong is, is het van belang dat de leerkracht het gesprek met de leerling aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor de leerling is. De leerkracht beoordeelt zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is, zo nodig in overleg met de kwaliteitsondersteuner of met Veilig Thuis.

Normaal gesproken zal er, wanneer het om een minderjarige leerling gaat, een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouders. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

In het gesprek met de ouders gaat het erom dat de leerkracht:

- uitleg geeft over het doel van het gesprek;
- de signalen bespreekt, dit wil zeggen de feiten die de leerkracht heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan;
- de ouders uitnodigt om daarop te reageren;
- en pas na deze reactie komt de leerkracht zo nodig met een interpretatie van wat de leerkracht heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop verteld is.

Soms zal het vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld door het gesprek met de leerling en/of ouders worden weggenomen. Dan zijn de volgende stappen van de meldcode niet nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet in de meldcode.

De leerkracht kan ondersteuning krijgen bij het voeren van het gesprek met de leerling en/of ouders, door advies te vragen aan de kwaliteitsondersteuner of een collega binnen de school en/ of aan Veilig Thuis.

Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als de leerkracht redenen heeft om aan te nemen dat hij het kind dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders het kind van school zullen halen.

Over het wel of niet voeren van een gesprek met de ouders of de leerling bij vermoedens van specifieke vormen van geweld zoals eergerelateerd geweld, huwelijksdwang en vrouwelijke genitale verminking, wordt geadviseerd om altijd vooraf overleg te voeren met

Veilig Thuis om te beoordelen of het voeren van een gesprek in dit stadium, in verband met de veiligheidsrisico's, verantwoord is.

3. Gesprek met ouders/verzorgers/leerling

- De leerkracht gaat in gesprek met de leerling om de signalen/zorgen te bespreken;
- De leerkracht en eventueel de kwaliteitsondersteuner hebben een formeel gesprek met de ouders en bespreken de signalen/zorgen;
- De leerkracht en eventueel de kwaliteitsondersteuner bespreken de uitkomsten van de consultaties met de ouders;
- De leerkracht en de kwaliteitsondersteuner kunnen ondersteuning krijgen door een collega of een medewerker van Veilig Thuis;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en kwaliteitsondersteuner in ParnasSys.

4. Wegen: 5 vragen(vermoeden) geweld of kindermishandeling

De directeur van de school en de kwaliteitsondersteuner maken samen met de leerkracht een afweging op basis van de beschikbare informatie uit stap 1,2 en 3 of er een vermoeden is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Om tot een goede afweging te komen wordt het afwegingskader gebruikt. (zie bijlage 1). De uitkomsten van het afwegingskader worden schriftelijk vast gelegd.

Bij twijfel over de risico's, de aard en de ernst van het geweld en bij twijfel over de vervolgstap moet altijd (opnieuw) advies worden gevraagd aan Veilig Thuis.

4. Wegen: 5 vragen(vermoeden) geweld of kindermishandeling

- De directeur, kwaliteitsondersteuner en leerkracht doorlopen het afwegingskader(zie bijlage 1) en geven antwoord op de eerste vraag, die schriftelijk wordt vastgelegd;
- Wanneer blijkt, dat er geen sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling wordt het dossier afgerond;
- Wanneer er sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling wordt overgegaan naar stap 5;
- Wanneer er een vermoeden is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, dan wordt altijd het bevoegd gezag(bestuur en directie) op de hoogte gesteld;
- Bij twijfel nemen de directeur en/of kwaliteitsondersteuner altijd contact op met Veilig Thuis;
- De directeur, kwaliteitsondersteuner en leerkracht kunnen ondersteuning krijgen van Veilig Thuis en/of de jeugdgezondheidszorg;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en kwaliteitsondersteuner in ParnasSys.

5. Beslissen: I Melden bij Veilig Thuis
II en hulpverlenen?

De directeur van de school, de kwaliteitsondersteuner en de leerkracht nemen twee beslissingen en deze beslissingen worden ook in genoemde volgorde genomen:

I. Het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens
II. Het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is.

Om bovenstaande beslissingen te nemen, wordt het afwegingskader gebruikt en stap voor stap doorlopen (zie bijlage 1). De uitkomsten van het afwegingskader worden schriftelijk vast gelegd.

I.Melden bij Veilig Thuis

De directeur van de school, de kwaliteitsondersteuner en de leerkracht geven antwoord op de tweede vraag van het afwegingskader: "Is er sprake van acute of structurele onveiligheid" (zie bijlage 1). In bijlage 2 staan situaties beschreven die zodanig bedreigend zijn, dat een melding bij Veilig Thuis altijd noodzakelijk is.

De volgende stappen worden ondernomen wanneer blijkt wanneer er sprake is van acute of structurele onveiligheid:

- de directeur en/of kwaliteitsondersteuner doen een melding van vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij Veilig Thuis;
- de directeur en/of kwaliteitsondersteuner sluiten bij de melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geven duidelijk aan indien de informatie die gemeld wordt (ook) van anderen afkomstig is;
- na de melding bij Veilig Thuis, gaat Veilig Thuis samen met de directeur en/of kwaliteitsondersteuner overleggen welke hulp er geboden gaat worden om de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden;
- wanneer er geen sprake is van een acute of structurele onveiligheid, dan gaan de directeur en de kwaliteitsondersteuner over naar de volgende beslissing: “Is het mogelijk om zelf hulp te bieden of te organiseren”.
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de directeur en/of kwaliteitsondersteuner in ParnasSys.

De melding bij Veilig Thuis wordt vooraf besproken met de ouders door de kwaliteitsondersteuner en de directeur.

1. De directeur en/of kwaliteitsondersteuner leggen uit waarom ze van plan zijn een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. De directeur en/of kwaliteitsondersteuner vragen de leerling en/of ouders uitdrukkelijk om een reactie;
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouders, overleggen de directeur en/of kwaliteitsondersteuner op welke wijze ze tegemoet kunnen komen aan deze bezwaren en dit wordt in een document vastgelegd;
4. Is het niet mogelijk om tegemoet te komen aan deze bezwaren, dan wegen de directeur en/of kwaliteitsondersteuner de bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld en/of de kindermishandeling. De directeur en/of kwaliteitsondersteuner bepalen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid (zie bijlage 2).
5. De directeur en/of kwaliteitsondersteuner doen een melding bij Veilig Thuis wanneer er sprake is van acute en structurele onveiligheid.

In het algemeen geldt dat ouders op de hoogte worden gesteld van een melding tenzij er gevaar is voor de veiligheid van het kind of van de melder. Dan wordt in overleg met Veilig Thuis gekeken op welke wijze er gehandeld moet worden.

II. Is het mogelijk om zelf hulp te bieden of hulp te organiseren

De directeur van de school en de kwaliteitsondersteuner geven antwoord op de vragen 3, 4 en 5 van het afwegingskader(zie bijlage 1). Ze bepalen of het mogelijk is om zelf effectieve hulp te bieden of te organiseren. Wanneer dat mogelijk is wordt met de ouders besproken wat de verder te nemen stappen zijn voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouders.
De leerkracht en kwaliteitsondersteuner maken afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling binnen de groep. De uitkomsten van deze afspraken worden gedeeld met de ouders.
Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien er sprake is van onvoldoende verbetering of verslechtering.

- de kwaliteitsondersteuner onderzoekt of de school of een ketenpartner in staat is om effectieve hulp te bieden;
- de kwaliteitsondersteuner zet de hulp in gang, spreekt termijnen af waarop de effecten meetbaar of merkbaar moeten zijn;
- de kwaliteitsondersteuner spreekt binnen de hulpverlening af wie de casemanager is;
- de directeur en/of de kwaliteitsondersteuner doen alsnog een melding bij Veilig Thuis wanneer er geen gepaste hulp geboden kan worden;

- de directeur en/of de kwaliteitsondersteuner doen alsnog een melding bij Veilig Thuis wanneer de ouders de hulp niet aanvaarden en niet bereid zijn zich actief in te zetten;
- de directeur en/of de kwaliteitsondersteuner doen alsnog een melding bij Veilig Thuis wanneer de afgesproken hulp binnen de afgesproken termijn niet tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkene leidt;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de directeur en/of kwaliteitsondersteuner in ParnasSys.

Bijlage 1. Afwegingskader van de meldcode Onderwijs en leerplicht

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stap 4 en 5

Vijf afwegingsvragen en beslissingen
1. Vermoeden wegen Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en **A**: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten **B:** ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.
2. Veiligheid Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid(zie bijlage 2): **A**: NEE -> ga verder naar afweging 3 **B**: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.
3. Hulp Ben ik, of iemand anders in mijn school[1] of een ketenpartner[2] in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden? **A**: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder **B**: JA -> ga verder met afweging 4
4. Hulp Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten? **A**: NEE -> melden bij Veilig Thuis **B:** JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Speek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.
5. Resultaat Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen? **A**: NEE -> melden bij Veilig Thuis **B**: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren[3] van de veiligheid van alle betrokkenen.

[1] Hierbij valt te denken aan functionarissen uit de 2e lijnsondersteuning in de school, altijd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag (dus geen docenten, wel een zorgcoördinator, een vertrouwenspersoon, een orthopedagoog, een schoolpsycholoog, een kwaliteitsondersteuner, een schoolmaatschappelijk werker)

[2] Betrokken functionarissen vanuit de gemeente. Per gemeente verschillend; hierbij valt te denken aan de leerplichtambtenaar of een medewerker van een buurt- of wijkteam dat betrokken is bij de school of een medewerker van de GGD/Jeugdgezondheidszorg.

[3] Aanbeveling: spreek een nazorgtraject af. Leg termijnen en verwachtingen vast.

Bijlage 2. Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid	
Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de áfwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrek of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. • Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt • etc.

Structurele onveiligheid	
Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.
Voorbeelden	• Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties. • Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandel worden. • etc.

Disclosure	
Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eergerelateerd geweld en oudermishandeling. Een professionelen norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.

Bijlage 3. Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.
Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen. Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan.
De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling;
- Regressief gedrag;
- Niet zindelijk.

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- kind is bang voor ouders;
- kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere volwassenen:

- bevriezing bij lichamelijk contact;
- allemansvriend;
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact;
- waakzaam, wantrouwend.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen;
- is niet geliefd bij andere kinderen;
- wantrouwend;
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering;
- Labiel, nerveus gespannen;
- Depressief;
- Angstig;
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- Agressief;
- Hyperactief;
- Destructief;
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- Vermoeidheid, lusteloosheid;
- Niet huilen, niet lachen;
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- Schuld- en schaamtegevoelens;
- Zelfverwondend gedrag;
- Eetproblemen;
- Anorexia / boulimia;
- Slaapstoornissen;
- Bedplassen/broekpoepen.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken;
- Krab-, bijt- of brandwonden;
- Botbreuken;
- Littekens.

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- Slechte hygiëne;
- Onvoldoende kleding;
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- Herhaalde ziekenhuisopnamen;
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- Traag herstel door onvoldoende zorg.

Overige medische signalen

- Ondervoeding;
- Achterblijven in lengtegroei;
- Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.).

3. Kenmerken ouders / gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder troost kind niet bij huilen;
- Ouder klaagt overmatig over het kind;
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden;
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- Onzeker, nerveus en gespannen;
- Onderkoeld brengen van eigen emoties;
- Negatief zelfbeeld;
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- Afspraken niet nakomen;
- Kind opeens van school afhalen;
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- Psychiatrische problemen;
- Verslaafd.

Gezinskenmerken

- ‘Multi-probleem’ gezin;
- Ouder die er alleen voorstaat;
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- Isolement;
- Vaak verhuizen;
- Sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- Veel ziekte in het gezin;
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën;
- Vaginale infecties en afscheiding;
- Jeuk bij vagina en/of anus;
- Problemen bij het plassen;
- Recidiverende urineweginfecties;
- Pijn in de bovenbenen;
- Pijn bij lopen en/of zitten;
- Seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen;
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel;
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- angst om zich uit te kleden;
- angst om op de rug te liggen;
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- schrikken bij aangeraakt worden;
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- Opstandigheid;
- Angst;
- Negatief zelfbeeld;
- Passiviteit en teruggetrokkenheid;
- Zichzelf beschuldigen;
- Verlegenheid.

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- gebrek aan sociale vaardigheden.

6. Signalen die specifiek zijn voor het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)

Het syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening

van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. MBPS kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van MBPS. Signalen die kunnen duiden op het betreffende syndroom zijn o.a.:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;.
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven,
- koorts, lethargie;
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- Vaak van arts wisselen.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan MBPS, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl MBPS-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen die kunnen duiden op eergerelateerd geweld

- (structureel) verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders;
- verminderde prestaties;
- verzoek om verlengde vakantie;
- te laat terugkeren uit land van herkomst;
- opzien tegen komende vakantie;
- gehaald/gebracht worden en/of surveillance door broers of neven op school/werk, niet zelfstandig mogen reizen;
- sociale isolatie/ verbreking vriendschappen zonder duidelijke reden;
- verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom;
- algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag);
- er wordt geroddeld over een meisje op school en/ of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar;
- deelname aan school/werkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit;
- dubbelleven, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school.

Bijlage 4. Belangrijke websites

Veilig Thuis:
https://www.regiecentrumbv.nl/veilig-thuis/

Informatie over de meldcode:
https://www.augeo.nl/meldcode?gclid=EAIaIQobChMIrZaX04-Y3wIVQeJ3Ch2ydA2wEAAYASAAEgLKYfD_BwE

https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode

https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/documenten/publicaties/2018/07/01/toolkit-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling

De Kindcheck:
https://www.augeo.nl/nl-nl/thema/kindcheck/materialen-kindcheck/

Informatie over kindermishandeling:
https://www.nji.nl/Kindermishandeling-Probleemschets

http://www.kindermishandeling.nl/

https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kindermishandeling

Informatie over huiselijk geweld:
https://www.huiselijkgeweld.nl/

Gratis downloaden van de Meldcode App:
https://www.regiecentrumbv.nl/veilig-thuis/meldcode-app/